

ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆ

ಡಾ. ಹನುಮಂತರಾಯಪ್ಪ ಎಸ್.ಬಿ., ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸ್ವೀಂಟ್‌
ಜೋಂಸ್‌ಫ್ರೆಸ್‌ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು - 27, Mail :-
hanuraya07@gmail.com Ph. : 9980482589

Abstract: ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಅತಿಹೆಚ್ಚು ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ನಿಕ್ಷೇಪಿಸಿದ್ದಾಗಿ, ಧಾರ್ಮಿಕವಾದ ಅಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಅಕ್ಷರ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ದೂರವೇ ಉಳಿಸಿರುವುದನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಸಾರಾ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿನ ದಟ್ಟವಾದ ಜೀವನಾನುಭವಗಳನ್ನು ಬೊದ್ದಿಕ ಕಸರತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಸರಳವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಕೆಳಮಧ್ಯಮ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಕೀರ್ಣ ಬದುಕನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಂಧಃಶ್ರದ್ಧೆ, ಅನಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಬಡತನವನ್ನು ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಲಾವ್, ಬಹುಪತ್ನಿತ್ವ, ಮತ್ತು ವರದಕ್ಷಿಣೆಯಂಥ ಜಟಿಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ.

Key Words: ತಾರತಮ್ಯ, ಜೀವನಾನುಭವ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಂಧಃಶ್ರದ್ಧೆ, ಅನಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಬಡತನ, ಅಸಹಾಯಕ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪಿತ್ರ ಪ್ರಧಾನತೆ, 'ತಲಾವ್', ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ, ಪ್ರತಿಭಟನೆ, ಲೈಂಗಿಕ ಆಕ್ರಮಣ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅಸಮಾನತೆ.

'ಜಂದಗಿರಿ ತೀರದಲ್ಲಿ' ಕಾದಂಬರಿಯ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಹೆಣ್ಣ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಪಿತ್ರ ಪ್ರಧಾನತೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಸಹಾಯಕಾಗಿ ಬದುಕತ್ತಾಳೆಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ

ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾರಾ ಅವರ ಸ್ತೋ ಪಾತ್ರಗಳು ಮೌನ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ “ಚಂದ್ರಗಿರಿ ತೀರದಲ್ಲಿ” ಕಾದಂಬರಿಯ ನಾಯಕ ‘ನಾದಿರಾ’ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಾಯುವುದರ ಮೂಲಕ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

“ಸಾರಾ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ವೈಕಿಷಣನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬದುಕುವ ಅಬಲೆಯರ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಯಾವ ಮುಲಾಚಿಲ್ಲದೆ ನಿಖಿಲತೆಯಿಂದ ದಿಟ್ಟತನದಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಜನಾಂಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮುಖವಾಡವನ್ನು ಕಳಬುತ್ತಾ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದೆ.” ಎನ್ನುವ ವಿಜಯಶ್ರೀ ಸಬರದರವರ ಮಾತುಗಳು ಸಾರಾ ಅವರ ಒಟ್ಟಾರೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಚಾಲನೆ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗದ ಚಿತ್ರಣ, ಮೂಢನಂಬಿಕೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮೌಳ್ಳದ ಆಚಾರ–ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ‘ಚಂದ್ರಗಿರಿ ತೀರದಲ್ಲಿ’ ‘ತಲಾಕ್’ನಂಥ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರೆದ ಕಾದಂಬರಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಇಂದಿನ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದ ವಾಸ್ತವಾಂಶವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ.

ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಈ ಸಮುದಾಯವು ನಾಲ್ಕು ಗೋಡೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿ ಅವಳ ಆಸೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಸಂಪುಟಿತಗೊಳಿಸುವ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. “ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಜೀಲೆ ಬಾಳುವ ಬಟ್ಟೆ ಬರೆಗಳೇಕೆ? ಸುಮ್ಮನೆ ದುಡ್ಡು ದಂಡ” ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮಹಿಳೆ ಖಾನ್ ರವರ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಹಿತ್ತೆ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ದುರ್ಗತಿಯನ್ನು ಅಳೆಯಬಹುದು. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಮಹಿಳೆ ಖಾನ್ ಮದುವೆ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದು ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ತಡವಾಡಾಗ ತನ್ನ ದೇಹದ ಕಾಮನೆಗಳಿಗಾಗಿ ಕಾಳಿಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವಳು ಮೊಳಿಕಾಲವರಿಗೆ ಎತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿದ ಸೀರೆಯನ್ನು ಹಾಗು ರವಿಕೆ ಹಾಕಿದೆ ಸೆರಿಗಿನಿಂದಲೇ ಮುಚ್ಚಿದ್ದ ಮೈಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಖಾನ್ ಚಿತ್ರತಂಚಲನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಹೆಣ್ಣ ತನ್ನ ದೇಹ ಕಾಮನೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಯಾವ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿಯಾಗಿದೆ.

ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದ ಮತ್ತೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯೆಂದರೆ ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಅವಾನವೀಯ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಬಲಿಯಾದ ಹೆಣ್ಣು ‘ಘಾತಿಮ’ ಇಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮನೆತನ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿಗೆ ಇರುವ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಅವಳ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. “ಅವಳೇನು ಯಾವಾಗಲೂ ಚಿಕ್ಕವಳಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಾಳೆಯೇ ಒಂದರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವಳಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ! ಮದುವೆಯಾಗಲು ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗಿಯೇ ಚೆನ್ನು. ಗಂಡ ಮುದುಕನಾಗಿ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದಾಗ ಹೆಂಡತಿ ಇನ್ನೂ ಗಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಾಗಿ ಆಶನ ಚಾಕರಿ ಮಾಡಲು ಶಕ್ತಳಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ ಎಂಬುದೇ ಹಿರಿಯರಲ್ಲಿರು ಮನೋಭಾವ ಹೆಣ್ಣು ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದೇ ಗಂಡನ ಸೇವೆ ಸಂತೋಷಗಳಿಗಲ್ಲವೇ?” ಎಂದು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಥಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಹನ್ನೂಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮದುವೆಯಾದ ಘಾತಿಮಳು ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ ಮಹಮ್ಮದಿಬಾನ್. ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣವಾದಾಗ ಘಾತಿಮ ಭಯದಿಂದ ಚೀರಬೇಕೆಂದು ಬಾಯಿ ತೆರೆದಳು. ಖಾನರು ಆಕೆಯ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ “ಬಾಯಿ ತೆರೆದರೆ ಕುತ್ತಿಗೆ ಹಿಸುಕಿ ಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಬಿಡಿರು!” ಇಲ್ಲಿ ಸಾರಾ ಅವರು ಪುರುಷರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವಂತಹ ಲೈಂಗಿಕ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಎಷ್ಟೋ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ತಮಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದ ಲೈಂಗಿಕ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗುವುದನ್ನು ಜಂಡಗಿರಿ ತೀರದಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿಯು ಮನದಟ್ಟ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಮಹಮ್ಮದೀಬಾನ್ ನಂತ ಕಲಿಂ ಸ್ವಫಾವದವರು ಒಂದು ಕಡೆಯಾದರೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ರಶೀದ್ ನಂತಹ ಮುದು ಸ್ವಫಾವದ ವ್ಯಕ್ತಿಪನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಯು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿ ರಶೀದ್. ಎಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಜಿಂತನೆ ಮಾಡಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರ ಹುಡುಕುವಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿ “ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಭಯವೇ? ನಾನೇನು ಹುಲಿಯೇ”... ಎಂದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಹುಡುಕಿ ಮನಗೆಲ್ಲವಂತಹ ಪುರುಷ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾದಂಬರಿ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ವಿವಾಹವಾಗಿ ಬಾಳ ಪೂರ್ತಿ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ತಡವಾದರೇನು? ಎಂದು ವ್ಯಚಾರಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರಶೀದ್ ನಂಧವರನ್ನೂ ಸಾರಾ ಅವರು ಚಿತ್ರಿಸಿರುವುದು ಅವರ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅಸಮಾನತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ರಶೀದ್ ಇಂತಹ ಅಸಮಾನತೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುವವನಾಗಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ನಾದಿರ್ಓಗೆ ಅಕ್ಕರ ಜ್ಞಾನದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಅಕ್ಕರ ಕಲಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಈ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾದಿರ್ ಸಹ ಕಲಿಕಾ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ. “ಹೊಂ ಹೋಗೀಪ್ಪಾ ನಾನು ಇನ್ನು ಅಕ್ಕರ ಕಲಿತು ಏನಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ? ನನ್ನಿಂದ ಅದ್ಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ಸ್ನೇಹಿ ಪ್ರಸ್ತಾಕಕ್ಕು ಹಣ ದಂಡ ಮಾಡದಿರಿ”..... ಹೀಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಶೈಕ್ಷಣಿಕಿಂದ ಹೇಳಿನ್ನು ದೂರವೇ ಉಳಿಸಿರುವುದು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ನಾದಿರ್ ದಾಂಪತ್ಯ ರಸಗಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಕಾಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವಳ ತಂಡೆ ಬಿರುಗಾಳಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮಾವ ಮತ್ತು ಅಳಿಯನ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಜಗತ್ತಾದಿನ ನಾದಿರ್ ಬಲಿಪಶುವಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಸುಂದರ ದಾಂಪತ್ಯದಿಂದ ಬೇರೆಡುತ್ತಾರೆ. ತಂದೆಯ ಮುಂಗೋಪದಿಂದ ನಾದಿರ್ ತವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂಟಿ ಜೀವನ ನಡೆಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ರಶೀದ್ ಸಹ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನೋವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅವನ ಅಸಹಾಯಕ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಪರ್ಯಾಯ ಆಲೋಚನೆಗೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ತಂಡೆ ಎಂದೂ ತನ್ನನ್ನೂ ಕಳುಹಿಸಲಾರರಂದು ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಮುದ್ದುದಲ್ಲಿ ನಾದಿರ್ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ವಿಜಲಿತಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. “ನೋಡು ಪಾರೂ ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ ತಿಳಿಸದೆ ನಾನು ಬರುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಹೆಂಗಾದರೂ ನನ್ನ ತಂದೆಯೋಡನೆ ರಾಜೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳು ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೆ ನನಗೆ ಹುಣ್ಣ ಹಿಡಿದಿತೆಂದು ಹೇಳು..” ಇಲ್ಲಿ ಪಿತೃಪ್ರಧಾನತೆ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟಟಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಇರುವುದನ್ನೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಜೊತೆಗೆ ನಾದಿರಾ ಜೀವನ ಮರಣದಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿದ್ದರೂ ತಂದೆಯ ಅನುಮತಿಗೆ ಕಾಯುತ್ತಾಳೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿನ ಅಸಹಾಯಕ ಸ್ಥಿತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಪರಾಧೀನತೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕೆನೆಗೆ ಮಗುವನ್ನು ಮತ್ತು ತಾಯಿಯನ್ನು ಬೇರೆಡಿಸಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆ ತಾಯಿಯ ವೇದನೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಿದೇ ಹೋದರು. “ಪಾಪ ನನ್ನ ಹಾಲಿಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ನಾನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಹಾಲು ಬೃತ್ತಿಸಬೇಕೇ...” ಹಾಲಿಲ್ಲದ ಮಗು ಒಂದು ಕಡೆ ಹಸಿವಿನಿಂದ ದುಃಖಿತವಾದರೆ, ಅದೇ ಹಾಲು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತನ್ನ ಮೊಲೆಯ ನೋವ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ತಾಯಿ ಹೃದಯ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ.

‘ಚಂದ್ರಗಿರಿ ತೀರದಲ್ಲಿ’ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಏತ್ತೆ ಪ್ರಥಾನತೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಧಾರಾಗಿ ಕಂಡರೆ ಎರಡನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಭಾವ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾದಿರಾ ಮತ್ತು ರಶೀದ್ ತಲಾಖ್ ನಿಂದ ಬೇರೆಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಮಹಮ್ಮದ್ ಖಾನ್ ಪಾಪದ ಅರಿವಿನಿಂದ ಪುನರ್ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂಭರಣೆಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ತನ್ನ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಇವರ ಬದುಕಿಗೆ ಅಡೆ ತಡೆಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ. ಪುನರ್ ವಿವಾಹದ ವಿಷಯದಿಂದ ನಾದಿರ್ ಮತ್ತು ರಶೀದ್ ಇಬ್ಬರ ಆಶಾಗೋಪನೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇವರ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಧರ್ಮದ ಕರಿಣ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. “ನೋಡಮ್ಮೆ ಖುರಾನಿನಲ್ಲಿ ಏನಿದೆಂದರೆ ಒಮ್ಮೆ ಒಬ್ಬನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ತಲಾವಿನ್ನು ಮೂರ್ ಸಲ ಹೇಳಿದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಯ ಸಂಬಂಧ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು. ಪ್ರನಃ ಅವರು ಒಂದಾಗಬೇಕಾದರೆ ಆಕೆ ಬೇರೆಬ್ಬನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಅವನಿಂದಲೂ ತಲಾಖ್ ಪಡೆದಿರಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಅವಳು ಬೇರೆಬ್ಬನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಂದು ದಿನಕ್ಕಾದರೂ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕು. ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಅವನೊಡನೆ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಮರುದಿನ ಅವನಿಂದ ತಲಾಖ್ ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡು ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಕಾಯಬೇಕು. ಅವನಿಂದ ಆಕೆ ಗಭಿರಣಿಯಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾದ ಮೇಲೆ ಆ ಮೊದಲ ಗಂಡನು ಅವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬಹುದು. ಇದು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜ ರೂಪಿಸಿದ ನಿಯಮ. ಇದನ್ನು ಮೀರುವಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲ ಮಗೂ...” ನಾದಿರ್ ಗೆ ಈ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಕೇಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ನನ್ನ ಶ್ರೀಯಿ ಪತಿ ಮತ್ತು ಕರ್ಣನ ಕುಡಿಯಾದ ಮಗುವನ್ನು ಸೇರುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲವಾಯಿತಲ್ಲ ಎಂದು ದುಃಖಿತವಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಎಲ್ಲಾ ತಪ್ಪಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಪುರುಷ ಸಮಾಜ ಯಾವ ಆಚರಣೆಗೆ ಒಳಪಡುವಂತಿಲ್ಲ ಇದು ಯಾವ ನ್ಯಾಯ? ಗಂಡು ತಪ್ಪಿ ಮಾಡಿದರೂ ಅದರ ಶಿಕ್ಷೆ ಹೆಂಗಸಿಗೆ. ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಬೇರೆಬ್ಬನಿಗೆ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಒಟ್ಟಿಸಲು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭಾವನೆ ಇಲ್ಲವೆ ಅಥವಾ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದು ತಿಳಿದ ಧರ್ಮದ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ನಾದಿರ್ಭಂತ ರಶೀದ್‌ನು ಅಲ್ಲಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಯಾವ ರೀತಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ

ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿನ ಧರ್ಮದ ನಿಯಮಗಳ ಮುಂದೆ ಗಂಡು ಹೇಣ್ಣ ಸಮಾನ ದುಃಖತರು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ರಶೀದ್‌ನ ಮಾತುಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿ. “ನಾನು ಈ ದಿನ ನಮ್ಮ ಪರೋಲ್ಲಿಗಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ನಾನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ನಾದಿರಾಳನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕಂತಲ್ಲ! ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಇಂತಹ ನಿಯಮಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಬೆಂಕಿಹಚ್ಚಬೇಕು. ಬೆಂಕಿ!...” ಇದಕ್ಕೆ ಅವನ ತಾಯಿ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಈ ದುರಂತಕ್ಕೆ ನಾನೂ ಪಾಲುದಾರನೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಯೋಚಿಸಿದ್ದರೆ ಈ ರೀತಿ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಟ್ಟಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಗಂಡಸರು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿಗೆ ಹೇಣ್ಣನ್ನು ತಮಗಿಷ್ಟು ಬಂದಂತೆ ಮುಟ್ಟಿಯೊಳಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಕಿರ್ತೂಗೆಯಬೇಕೆಂದು ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾನೆ.

ನಾದಿರಾ ತಂಗಿ ಸಹ ಅಕ್ಷನಿಗೆ ಮಾನಸಿಕ ಧೈಯ ನೀಡುತ್ತಾಳೆ. ಜೊತೆಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದ ಕ್ಷಾರ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾಳೆ. “ನಿನಗೆ ಧೈಯ ವಿದ್ದರೆ ಈಗಿಂದೀಗೆ ಕಾವಳಿಗೆ ಹೋರಬು ಹೋಗು...” ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಮುಸ್ಸಿಂ ಸ್ತೀಯರು ನಿಯಮ ಏರಿದರೆ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನರಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಮತ್ತೂಂದು ಕಡೆ ರಶೀದ್ ಪುನರ್ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಆ ವಿವಾಹದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಅನೇಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಿಯಮಗಳ ಮುಂದೆ ಅಸಹಾಯಕನಾಗುತ್ತಾನೆ. ನಾದಿರಾ ಬೇರೆಬಂಂದೊಂದೆ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಕಳೆಯುವುದನ್ನು ಆತ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಲಾರ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ರಶೀದ್ ನಾವಿಷ್ಟರು ಮದುವೆಯಾಗುವುದೇ ಬೇಡ ಹೊನೆಯ ತನಕ ನಮ್ಮ ಪವಿತ್ರ ಬಂಧನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕು ಕಳೆದುಬಿಡುತ್ತೇವೆಂದು ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ದೇವರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಕ್ಷಾದಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲವೊಂದು ಆಲೋಚನೆಗಳು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹೋಗತೊಡಗಿದವು. “ಈ ನಿಯಮವನ್ನು ಏರಿದರೆ ಏನಾದೀತು? ಜಲಪ್ರಜಯವೇನು ಆಗದು. ಅಧವಾ ಹಿಮಾಲಯ ಕುಸಿದು ಜೀಳದು. ಅಧವಾ ಭರಮಿ ಇಬ್ಬಾಗಿವಾಗದು. ಮನಸ್ಸೆಯ ವಿರಬೇಕು. ಅಷ್ಟೇ...” ಎಂದು ಹೇಳುವ ರಶೀದ್ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡದೆ ಇರುವುದು ಅವನ ಅಸಹಾಯಕತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ನಾದಿರಾ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಏರಿದರೆ, ಪ್ರಶ್ನಿಸದೆ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಅಸಂಖ್ಯೆ ಹೇಣ್ಣಗಳ

ಪ್ರತೀಕ ಎನ್ನವ ಅಂಶ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ರತ್ನೀದ್ರ ತನ್ನಲ್ಲಿನ ಸಂಪರ್ಕಿತವಾದ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಉತ್ತರವಿಲ್ಲದ ಕೇಲಪೋಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ರತ್ನೀದ್ರನನ್ನು ಜೀವಂತ ಸುಧುತ್ತಿದ್ದವು. ನಾದಿರಾಳ ಅಸಹಾಯಕತೆ ಮತ್ತು ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಪಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. “ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಧರ್ಮದ ನಿಯಮಗಳ ಈ ಉಕ್ತಿನ ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಧಿತಳಾದ ಆಕೆಯನ್ನು ತಾನೆಂದೂ ಬಿಡಿಸಲಾರೆ. ಈ ಕೋಟಿಯನ್ನು ತಾನೆಂದು ಹೇಳಿಸಲಾರೆ...” ಎಂದು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾ ಧರ್ಮದ ನಿಯಮಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಾದಿರಾ ಸಹ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸಾಯಂಪುದರ ಮೂಲಕ ಪ್ರತಿಭಟ್ಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಸಾಯಂಪುದಕ್ಕೆ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಮಸೀದಿಯನ್ನೇ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಈ ರೀತಿ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಪಿತೃ ಪ್ರಧಾನತೆಯು ಅಲ್ಲಿನ ಹಂತಿನ ಮೇಲೆ ಬೀರುವ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಆಕರ್ಷಣೀಯ ಸೂಚಿ :

1. ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ - ಹೆಚ್. ಎಸ್. ಶ್ರೀಮತಿ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.
2. ಮಹಿಳೆ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಮರಾಠಾ: ರಾಮಲಿಂಗಪ್ಪ ಟಿ. ಬೇಗೂರು, ಅಂಕಿತ ಮಹ್ತ್ವಕ, ಬೆಂಗಳೂರು
3. ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಭಿನ್ನ ನೆಲೆಗಳು, ಡಾ. ಹನುಮಂತರಾಯಪ್ಪ ಎಸ್.
4. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಭ್ರಮ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು